

**הפורום
הציבורי**
כפרי הנוער
והפנימיות בישראל

כלי מדידה והערכה לכפרי הנוער והפנימיות

נכתב על ידי יובל פלדי, מנכ"ל מכון תובנות

עבור הפורום הציבורי - כפרי הנוער והפנימיות בישראל

פברואר 2015

שלום רב,

הפורום הציבורי- כפרי הנוער והפנימיות בישראל הינו שותפות פילנתרופית ומקצועית שהוקמה בכדי להיות הלובי האזרחי לילדי כפרי הנוער והפנימיות בישראל. מטרת הפורום היא לחזק את המסגרות הפנימיטיות בישראל באופן שיקדם את מתן המענים לצרכים הייחודיים של הילדים, בני הנוער והבוגרים המתחנכים במסגרות אלו ושיאפשר את שילובם המיטבי במעגלי החיים בחברה הישראלית. הפורום הציבורי מאמין כי על מנת לממש מטרה זו עליו לפעול יד ביד עם המערכות השלטוניות ועם החברה האזרחית, תוך שיתוף פעולה ארוך טווח ולקיחת אחריות לנושא.

הפורום הציבורי רואה בחניכי ובוגרי כפרי הנוער והפנימיות כאוכלוסיות היעד המרכזיות של פועלו. אנו מאמינים כי: "כל ילד יכול. לכל ילד מגיע". חזון זה מלווה את כל פועלנו, כאשר ההשתלבות המוצלחת של החניכים בחברה הישראלית, כאזרחים מעורבים ותורמים, מהווה ביטוי למימוש חזון זה ולאחת ממטרות העל של המסגרות הפנימיטיות.

הפורום הציבורי מוקיר את עשייתם המבורכת של ההנהלות ואנשי המקצוע בכפרי הנוער והפנימיות. המסגרות הפנימיטיות עוטפות את החניכים 24/7, תוך מתן ליווי צמוד, תמיכה והקניית ידע ומיומנויות המאפשרים לכל חניך וחניכה לגדול בסביבה מיטבית ולממש את הפוטנציאל הגלום בהם.

העשייה המבורכת של אנשי המקצוע במסגרות הפנימיטיות לקידומו של כל חניך, טומנת בחובה שאלה בסיסית: **כיצד ניתן לדעת האם הצלחנו לעמוד במשימה שהצבנו לעצמנו – לקדם באופן משמעותי את החניך בתחום החינוכי, החברתי והרגשי? לתשובה לשאלה זו ולדומות לה, יש מענה מקצועי - שימוש בכלי מדידה והערכה. כלים אלו מאפשרים לאנשי המקצוע לקיים מערך של ליווי ומעקב אחר התפתחות החניכים ברמת הפרט ולאמוד את השינוי במצבו של כל חניך וחניכה, לבחון הצלחתו של פרויקט ספציפי ואת המסגרת הפנימיטית כולה.**

מערך כלי הערכה והמדידה שמוצג בפניכם, פותח על ידי מכון תובנות, ארגון שמלווה בשני העשורים האחרונים מסגרות של כפרי נוער ופנימיות בתהליכי יעוץ, מדידה והערכה. במסגרת פיתוח כלי ההערכה נועץ מכון תובנות באנשי אקדמיה ובאנשי מקצוע בעלי ניסיון מקצועי רב במסגרת הפנימיטיות בישראל. על התהליך כולו ניצח צוות יכולות מקצועיות של הפורום הציבורי, בראשות מר בני לוי.

המדריך המוגש לכם מקנה ידע תיאורטי ויישומי אודות תחום ההערכה והמדידה ובנוי באופן ייחודי בו כל מסגרת חינוכית יכולה לבנות על בסיס המדריך את כלי המדידה המתאים לסדר העדיפויות שלה.

אנו מודים לכל השותפים בבניית המדריך: יובל פלדי, מנכ"ל מכון תובנות ששיתף מידיעותיו וניסיונו. ד"ר יפית סולימני אעידן מאוניברסיטת שיקגו, פרופ' רמי בנבנישתי מאוניברסיטת בר-אילן וד"ר חיה ג'משי, מנכ"לית קרן אורן וקרן שחף, שהעירו וסייעו בתהליך הכתיבה. חברות וחברי צוות יכולות מקצועיות של הפורום הציבורי שליוו את התהליך לאורך כל הדרך.

אנו מקווים כי מסמך זה יקנה לכם כלים אופרטיביים ויתרום ליישום התערבויות מוצלחות בתוך הכפרים והפנימיות, לקידום של חניכי ובוגרי כפרי הנוער והפנימיות בחברה הישראלית.

בברכה,

הפורום הציבורי- כפרי הנוער והפנימיות בישראל

ומה המסמך כולל?

<p>הפורום הציבורי - כפרי הנוער והפנימיות בישראל פיתח מערך של שלושה כלי מדידה והערכה, שמטרתו לסייע בידי ההנהלות והצוותים החינוכיים של כפרי הנוער והפנימיות בביצוע מעקב צמוד לאורך זמן אחר ההיבטים החשובים בחיי המוסד החינוכי ובתפקוד החניכים והתפתחותם במהלך תקופת התחנכותם בו ואף לאחריה</p>	<p>רקע</p>
<p>מדידה והערכה הם שני תהליכים שונים המשלימים זה את זה. מדידה היא תהליך של איסוף מידע ביחס למטרות שהוגדרו מראש ומטרתה לספק ערך המבטא באיזו מידה מתקיימת תכונה מסוימת המשמעותית לתהליך קבלת החלטות. הערכה היא שיפוט של משמעות הנתונים שנאספו. בתהליך זה מתקבלות החלטות בקשר למשמעות המדידה שבוצעה ביחס למטרותיה</p>	<p>מושגים</p>
<p>שאלון מעקב חניכים</p> <p>שאלון משוב חניכים</p> <p>שאלון בוגרים</p>	<p>מערך הכלים</p>
<p>קבלת מידע אודות השתלבות הבוגרים בחברה וצורכיהם בשלבים שונים של</p> <p>קבלת משוב תקופתי מהחניכים אודות הכפר / פנימייה</p> <p>אבחון החניכים בממדים לימודי, חברתי והתנהגותי ומעקב תקופתי אחר השינויים</p>	<p>מטרות הכלים</p>

מהי מדידה והערכה בחינוך?

למושג "הערכה בחינוך" הגדרות שונות שהתפתחו עם השנים. אחת ההגדרות הראשונות הייתה "תהליך הקובע את מידת השגתן של מטרות חינוכיות" (Tyler, 1950). ברבות השנים התווספו לה הגדרות נוספות, שהרחיבו את משמעות המושג, כגון: "מתן מידע לשם קבלת החלטות" (Cronbach, 1963; Stufflebeam, 1971) או "קביעת ערכו / שוויו של אובייקט" (Scriven, 1967). המשותף לכל ההגדרות הוא הצורך לאסוף נתונים שונים (מדידה) על-מנת להעריך את ערכם של תהליכים ותוצאות שונים (הערכה).

מדידה והערכה הם שני תהליכים שונים המשלימים זה את זה. **מדידה** הינה תהליך של איסוף מידע ביחס למטרות שהוגדרו מראש. מטרת ה**מדידה** הינה לספק ערך שמבטא באיזו מידה מתקיימת תכונה מסוימת המשמעותית לתהליך קבלת החלטות. הרציונאל הוא שאובייקטים נבדלים אלה מאלה בתכונות ובמאפיינים שונים, וה**מדידה** מאפשרת לכמת ולתעד באופן שיטתי האם או באיזו מידה הם שונים בתכונה מסוימת.

בעת **מדידה** יש להגדיר בבירור את המאפיין או התכונה שאותה אנו מעוניינים להעריך או לבדוק. לאור הגדרה זו יש לבחור כלי שימדוד את התכונה, כאשר על כלי זה לספק נתונים מדויקים, עקביים ותקפים של התכונה המוגדרת, וכן להיות משוחרר מהשפעות העצמים שהוא אמור למדוד.

הערכה הינה שיפוט של משמעות הנתונים שנאספו. בתהליך זה מתקבלות החלטות בקשר למשמעות המדידות שבוצעו ביחס למטרות המדידה. ההחלטות מתקבלות לאור **הערכה** המשקפת את הפילוסופיה החינוכית ואת המטרות החינוכיות.

ניתן לייחס למדידה והערכה שני **תפקידים מרכזיים** (Scriven, 1967): התפקיד המעצב (Formative) כאשר ממצאיה מיועדים לסייע לשיפור האובייקט המוערך (לדוגמה: הממצאים ישמשו בסיס לקבלת החלטות בנוגע לשינויים שיש להכניס בדרכי הפעולה של המדריכים בפנימייה כדי לצמצם את הגורמים לנשירת חניכים), והתפקיד המסכם (Summative) כאשר ממצאיה מיועדים לסכם השפעות של תוכנית מסוימת או כדי לסייע בבחירה בין מספר תוכניות אפשריות. תפקידים אלה הם גלויים ומוצהרים על-ידי יוזמיה הערכה, צרכניה ומבצעה.

נבו (2003) מציין כי "הערכה נקשרה בדרך כלל להערכת התלמיד, והמילים 'הערכה' ו'מדידה' התקבלו כמילים נרדפות. עד אמצע שנות הששים, רוב הספרים שנשאו כותרות כגון 'הערכה חינוכית', 'מדידה והערכה בחינוך' וכדומה עסקו בעיקר בהערכת תלמידים והתמקדו בבניית מבחנים, בבדיקת מהימנות ותוקף, במתן ציונים ובהשוואת יתרונות וחסרונות של סוגי מבחן שונים. החל משנות השישים המאוחרות הורחבה, התפיסה של הערכה להערכת תוכניות ופרויקטים, ונעשתה הבחנה בין מדידת הישגי התלמידים לבין הערכת תוכניות לימודים, הערכת פרויקטים לתלמידים חלשים ועוד (נבו, 2003).

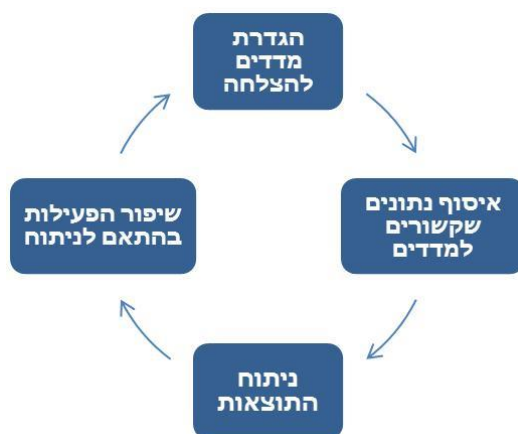
קיימת אבחנה ברורה בין הערכה חיצונית-מערכתית להערכה פנימית-עצמית. בהקשר של הערכת התלמידים, ההערכה החיצונית נועדה לבטא מערכת קריטריונים לימודיים אחידה והיא נמצאת

בשליטתם של ביורוקרטים ומומחים להערכה. לעומתה, ההערכה הפנימית, אמורה להיות חלק בלתי נפרד מתהליך ההוראה-למידה והנמצאת בשליטתם של מורים ושל הנהלות בתי הספר (נבו, 1998). בהקשר של הערכת בית הספר או המוסד החינוכי, ההערכה אמורה למלא תפקיד רחב בהרבה במישור הפדגוגי והניהולי ולהיות חלק בלתי נפרד מהתכנון והבקרה של בית הספר כמערכת. במישור הזה, ההערכה עוסקת לא רק בהישגי התלמידים אלא גם בפרויקטים, בתכניות לימודים, במורים ובאקלים הבית ספרי, כלומר, "במוסד החינוכי על כל היבטיו הפדגוגיים והארגוניים" (נבו, 1998). ההערכה החיצונית של המוסד החינוכי מתבצעת על-ידי גורמים חיצוניים, כגון: גורמי בקרה ופיקוח, המבצעים את השיפוט, כלומר את ההערכה של בית הספר. לעומת זאת, הערכה פנימית-עצמית מתבצעת על-ידי נציגים של בעלי העניין בבית הספר (הנהלה, מורים, תלמידים והורים), כולם או לפחות חלקם.

הדגש ההולך וגובר על הערכה פנימית-עצמית של בתי הספר מבוסס על כמה "הגיונות" (רציונליים), כמו אחריותיות (accountability) ושיפור בית הספר (MacBeath, 2005). על פי הרציונל של אחריותיות, כל בית ספר חייב לספק ראיות על איכותו ועל הישגיו להורים, לרשויות ולציבור בכלל. במקביל, יש רציונל הגורס, שהערכה היא כלי חיוני לשיפור המוסד החינוכי, וככזו היא אמורה להיות חלק בלתי נפרד מחייו, מ"אורח החיים", ולא פעילות חד-פעמית בנקודות זמן מסוימות.

ניתן להתייחס להערכה גם כתהליך ניהולי, שמטרתו לקבל החלטות המבוססות על נתונים אמין. בהקשר זה משמשת ההערכה כמנגנון למידה ארגוני המאפשר לארגון לאסוף, לנתח, לשמר, לבזר ולהשתמש באופן שיטתי במידע רלבנטי לביצועי הארגון וחבריו לצורך שיפורם המתמיד.

בתרשים להלן, ניתן לראות כיצד תהליך של מדידה והערכה מוביל לשיפור של פעילות או כל אובייקט אחר. בראשית התהליך מוגדרים מדדי הצלחה על-ידי האנשים המעורבים בפעילות. בשלב הבא נאספים נתונים המעידים על מידת ההצלחה של הפעילות, אשר מנותחים על-ידי מבצעי ההערכה. בשלב הרביעי והאחרון מתקיימת חשיבה על נקודות לשיפור בפעילות לאור ניתוח הנתונים שנאספו. נקודות אלה משפיעות על עיצוב מחדש של הפעילות וביצועה במתכונת משופרת. התהליך כולו, בעיקר כאשר הוא מתבצע במתכונת של הערכה פנימית בה הארגון מעריך את עצמו, צריך להיעשות תוך הסכמה רחבה ודיאלוג פתוח בין האנשים המעורבים בו.

מהי מדידה והערכה בכפרי הנוער והפנימיות?

ניתן להסתכל על הערכה בכפרי הנוער ובפנימיות בשתי רמות עיקריות- רמת החניך ורמת הכפר/ הפנימייה:

רמת החניך – הערכה של תפקוד החניך בהיבטים לימודיים, חברתיים, התנהגותיים ורגשיים. כל אחת מתתי המערכות בכפר הנוער ממונה על הערכת התחום הרלוונטי לה: המורים בבית הספר מעריכים את ההיבטים הלימודיים של החניך – הישגים לימודיים, מוטיבציה ללמידה, קשיים לימודיים ועוד. איסוף נתונים זה נעשה בעיקר באמצעות כלים פנימיים וחיצוניים להערכת הישגים לימודיים בהם נעשה שימוש במערכת החינוך (מיפויים, מבחני הישגים, עבודות ועוד). המדריכים בפנימייה מעריכים את ההיבטים החברתיים-התנהגותיים של החניך – תפקוד בקבוצה, יחסים עם חניכים עמיתים, קבלת סמכות וציות לנורמות של הכפר ועוד. בשל העובדה כי מקצוע ההדרכה אינו פרופסיה מובחנת כמו מקצוע ההוראה לרוב אין למדריכים ולצוות הפנימייה כלים שיטתיים להערכת התלמידים והדבר נעשה בצורה אינטואיטיבית, לרוב ללא תיעוד מסודר. העובדים הסוציאליים ואנשי הטיפול בכפר מעריכים את החניך מבחינה רגשית, לרוב באמצעות איסוף נתונים ממסגרות קודמות, ממצאי אבחונים פסיכולוגיים ובאמצעות פגישות טיפול פרטניות עמו. ממצאי ההערכה של החניך מתועדים בדרך כלל בתיק הטיפול של החניך והגישה אליהם היא בדרך כלל מוגבלת מסיבות של צנעת הפרט.

השילוב של הנתונים הלימודיים, החברתיים, ההתנהגותיים והרגשיים שנאספים על-ידי אנשי הצוות יוצר פרופיל אישי פוטנציאלי של כל חניך בהיבטים שנבדקו ומאפשר התאמה של התערבויות מקצועיות שונות לצרכיו של החניך במטרה לקדם ולשפר את מצבו של החניך. מעקב אחר פרופיל החניך לאורך זמן, מאפשר לבחון את השינויים במצבו של החניך ואת האפקטיביות ההתערבויות המקצועיות שהותאמו לו.

רמת הכפר / פנימייה - הערכה של תפקוד הכפר בהיבטים השונים של החיים בו, מנקודת המבט של החניכים ומנקודת המבט של הצוות. נקודת המבט של החניכים מתייחסת להיבטים כגון: מדיניות בית ספר, היחס של אנשי הצוות, קיומו של מבוגר משמעותי, תחושת השייכות לכפר, תחושת המוגנות בכפר, רווחה אישית ועוד. נקודת המבט של הצוות מתייחסת להיבטים כגון: משאבי התמודדות פנימיים וחיצוניים, שיתוף פעולה בתוך הצוות, שיתוף פעולה בין צוותי, אפשרויות התפתחות והעצמה ועוד.

איסוף הנתונים הנוגעים להיבטים אלה יכולה להיעשות בשתי דרכים עיקריות: הראשונה, באמצעות **סקרים תקופתיים** לחניכים ולאנשי הצוות והשנייה באמצעות **ניטור שוטף** של נתוני בסיס בתפקודו של הכפר, כגון: נשירת חניכים, נוכחות חניכים בכפר, הגעה לבית הספר ונוכחות בשיעורים, אירועי אס"א (אלימות, סמים ואלכוהול) ועוד.

האתגר הגדול ביותר באיסוף הנתונים אודות הכפר / פנימייה, נעוץ בכך שברוב כפרי הנוער והפנימיות לא קיים איש מקצוע בתחום ההערכה המסוגל לבנות כלי הערכה מערכתיים מקצועיים, לא קיימים כלים ממוסדים של הערכה חיצונית ולרוב לא קיימת תרבות של עבודה מבוססת נתונים.

נהפוך הוא, הניסיון בשטח מלמד כי מנהלים ואנשי צוות רבים בכפרי נוער ובפנימיות פועלים בצורה אינטואיטיבית המבוססת על היכרותם האישית עם החניכים ועל הצרכים התכופים שלהם ולא בצורה מתוכננת המבוססת על נתונים ועובדות.

בפנימיות השירות לילד ולנוער ורשות חסות הנוער של משרד הרווחה קיימת תרבות מפותחת יחסית של עבודה מבוססת נתונים. מזה כמספר שנים נעשה שימוש במוסדות אלה בכלי הערכה חיצונית, 'שיטת הרף', המשמש להבטחת איכות הטיפול, אשר פותח על ידי מאיירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל בשיתוף עם משרד הרווחה והשירותים החברתיים (פליישמן וצמח-מרום, 2006). השיטה כוללת מחזור של פעילויות שמתחיל באיסוף נתונים על בעיות, קשיים וצרכים של החוסים בפנימיות, נמשך בבניית תוכנית טיפול אישית לכל חוסה ומעקב אחר ביצועה, יצירת פרופילים של החוסים בכל פנימייה, איסוף נתונים על הפנימייה ודרכי פעילותה, איתור ליקויים, בניית תוכנית עבודה שנתית שכוללת תיקון הליקויים ומעקב אחר ביצוע התוכנית, וחוזר חלילה.

מדוע צריך מדידה והערכה בכפר הנוער והפנימיות?

עבודה המבוססת על נתונים ומידע הנאספים באופן שיטתי באמצעות כלי מדידה והערכה מקצועיים המותאמים לצרכים של כפרי הנוער והפנימיות, מאפשרת הנחת אצבע על הדופק, שעיקרה הבנה שלמה יותר של המתרחש ואיתור מגמות מרכזיות בהתנהלות הכפר / פנימייה. הדבר מאפשר יצירת שיח מקצועי סביב המגמות שאותרו, בעיקר סביב הפעילות המתקנת המתבקשת בגיבן ובכך לסייע בהגשמת יעדים חינוכיים וארגוניים שהכפר / הפנימייה הציבו לעצמם.

באופן יותר ספציפי, עבודה מבוססת נתונים מאפשרת קבלת מידע שיסייע ביצירת תמונת מיפוי מקיפה של תחומים כגון: פרופיל החניך, תחושת השייכות שלו למסגרת, תחושת המוגנות שלו, הקשר הנתפס שלו עם אנשי הצוות ועוד. תמונת המיפוי אמורה לשמש בקביעת אסטרטגיות פעולה ברמת הפרט, הכיתה/קבוצה והפנימייה/כפר בכללותם.

לתמונת המיפוי שהתקבלה יש תפקיד מעצב והיא אמורה לספק משוב לשיפור הן ברמת החניך והן ברמת הכפר / פנימייה. כך שלצד תיאור נקודות החוזק והחולשה, היא צריכה לכלול גם מידע מקיף אודות התהליכים האפשריים שעשויים להוביל לשיפור התנהלות הכפר / פנימייה (למשל רמת השירות, כמות ואיכות הפעילות החינוכית, מערך הטיפול והתמיכה ועוד), התנהלות הקבוצה / כיתה (למשל התייחסות לשונות וגיבוש אסטרטגיות הוראה וחינוך תואמות, גודל כיתה / קבוצה, מיומנויות מורים / מדריכים ועוד) והתפתחותו האישית של החניך במישורים החינוכיים השונים – לימודי, חברתי, התנהגותי ורגשי.

לסיכום, ניתן לומר כי מדידה והערכה בכפרי הנוער והפנימיות מאפשרת איתור שיטתי של מגמות חיוביות ושליליות הן בהתנהלות הכפר / פנימייה והן בהתנהלות ברמת החניך כפרט ומסייעת בגיבוש אסטרטגיות פעולה הצפויות להביא לתוצאות הרצויות או לשיפור של אסטרטגיות פעולה קיימות. יחד עם זאת, הנתונים והמידע שנאספים בתהליך זה אינם מתיימרים לבטל את האינטואיציה החינוכית

של הצוות החינוכי בכפרים / פנימיות, אלא להעמיד לצידה חלופה נוספת, שתנהל עמה דיאלוג שיביא לקבלת החלטות מאוזנת ולחידוד ההבנה והמיקוד לאיזה כיוון ראוי ללכת וכיצד.

מערך הכלים

הכלים המובאים בחוברת זו נועדו לסייע בידי ההנהלות והצוותים החינוכיים של כפרי הנוער והפנימיות בניטור (monitoring), קרי, בביצוע מעקב צמוד לאורך זמן אחר ההיבטים החשובים בחיי המוסד החינוכי ובתפקוד החניכים והתפתחותם במהלך תקופת התחנכותם בו ואף לאחריה.

פיתוח מערך הכלים מהווה ניסיון ליצור מדדים וכלים משותפים לכל כפרי הנוער והפנימיות בישראל. המושג 'מדדים משותפים' מתייחס לתפריט של הגדרות לתוצאות ולמדדי תוצאה בתחום חברתי מוגדר, הכוללת לעתים גם התייחסות לכלי המדידה. כלומר, התפריט יכול להתייחס לשלוש רמות: תוצאות, מדדי תוצאה וכלים לאיסוף נתונים (Ógáin et al., 2013; Trumpour et al., 2011). תפריט המדדים מהווה תשתית ידע תומכת מדידה אשר יכולה לשמש ארגונים העובדים למען השגת מטרות דומות, בין אם ביחד ובין אם בנפרד (אלמוג וחביב, 2013).

הכלים המובאים בחוברת זו הם שאלון מעקב חניכים, שאלון משוב חניכים ושאלון בוגרים:

שאלון מעקב חניכים

מטרת השאלון היא לאבחן את פרופיל החניכים בממדים לימודיים, חברתיים והתנהגותיים ולעקוב אחר השינויים שחלים בממדים אלה אחת לתקופה מוגדרת מראש. ממצאי השאלון ישמשו בסיס לבניית תוכנית אישית עבור החניך, הכוללת התערבויות שונות בהתאם לצרכיו ולצורכיהם של חניכים נוספים בעלי צרכים דומים. את השאלון ימלאו אנשי הצוות של החניך – עו"ס, מדריך ומחנכת.

שאלון משוב חניכים

מטרת השאלון היא לקבל משוב מהחניכים אודות הכפר / פנימייה בממדים שונים, כגון: עמדות כלפי בית ספר, עמדות כלפי הפנימייה, הקשר עם אנשי הצוות, מקרי אלימות ותחושת מוגנות, רווחה אישית, אופן ניצול שעות הפנאי ועוד. ממצאי המשוב ישמשו בסיס להפקת לקחים וטיפול בסוגיות טעונות שיפור. את השאלון ימלאו החניכים בכפר אחת לשנה, בכל שכבות הגיל.

שאלון בוגרים

מטרות השאלון הן: (1) קבלת מידע אודות השתלבותם של בוגרי הכפר / פנימייה בחברה הישראלית, בהיבטים, כגון: שירות צבאי, השכלה גבוהה, תעסוקה, מגורים ועוד. (2) קבלת משוב מהבוגרים על התחנכותם בכפר / פנימייה בפרספקטיבה של זמן לאחר עזיבתם והפיכתם לאנשים בוגרים. (3) קבלת מידע אודות צורכיהם של הבוגרים בשלבים השונים של חייהם, לאחר עזיבתם את הכפר, במטרה לבחון דרכים לסייע להם. ממצאי השאלון יסייעו לכפר לשפר את התנהלותו באופן כזה, שיכין את הבוגרים טוב יותר לחיים עצמאיים ויתמוך בהם בשנים הראשונות לאחר עזיבתם. השאלון יועבר

למדגם של בוגרים אחת לשנתיים באמצעות הטלפון, עפ"י פרטי ההתקשרות הקיימים בכפר / פנימייה.

הכלים מתבססים על שני מקורות מרכזיים: הראשון, כלים שפותחו במהלך העשור האחרון על-ידי 'מכון תובנות' וסייעו בפעילותם של כפרי נוער ופנימיות בישראל, בניטור וקבלת החלטות על בסיס נתונים וממצאים שנגזרים מהם ועל כך תודה למנהלי הכפרים וצוותיהם¹. השני, כלים מן הספרות המחקרית בתחום כפרי הנוער והפנימיות בהם נעשה שימוש בשנים האחרונות על-ידי חוקרים בישראל ועל כך תודה למפתחיהם².

שלושת הכלים יושמו בעבר בכפרי נוער ובפנימיות כך שאורכם וניסוחם מתאימים לאוכלוסיית החניכים במוסדות אלה. כמו כן, בעיצוב הכלים ובאופן הפעלתם, הלכה למעשה, נעשה מאמץ מרבי לפשט תהליכים ולאפשר הפעלה נוחה ככל הניתן, כפי שיפורט בהמשך.

---

¹ בהקשר זה ראוי לציין את המוסדות: רמת הדסה, קריית יערים, הדסה נעורים וכפר הנוער הדתי על שותפותם בצבירת הניסיון שהיווה בסיס למערך כלים זה ולאלה שיבואו בעקבותיו

² בהקשר זה ראוי לציין את החוקרים: פרופ' רמי בבנישתי, פרופ' ענת זעירא, ד"ר שלהבת עטר-שורץ וד"ר יפית סולימני-אעידן